«Οι δούλες» του Ζενέ σε σκηνοθεσία Λευτέρη Βογιατζή

Πυκνός κώδικας και υποκριτική μέθη

Ο ΔΑΙΜΟΝΙΚΟΣ χορός της Ρένης Πιττακή, της Μπέτυς Αρβανίτη και της Μάγιας Λυμπεροπούλου στην παράσταση «Οι δούλες» του Ζενέ, σε σκηνοθεσία του δαιμονικού Λευτέρη Βογιατζή.

«….Σε μια κρεβατοκάμαρα, στυλ Λουδοβίκου 15ου, μια κομψή κυρία ντύνεται από την υπηρέτριά της, που τη λένε Κλαίρη. Η κυρία είναι ακατάδεχτη, η υπηρέτρια δουλοπρεπής. Και οι δύο όμως φανερά χλευάζονται μεταξύ τους. Στο τέλος η δούλα χαστουκίζει την κυρία. Ξαφνικά κάποιο ξυπνητήρι χτυπάει, αστραπιαία όλη η σκηνή καταρρέει.

Η κυρία αποκαλύπτεται πως δεν είναι καθόλου κυρία, αλλά η μία από τις δύο δούλες που παίζουν το παιχνίδι της κυρίας και της δούλας, όταν η πραγματική κυρία τους απουσιάζει… Και στην πραγματικότητα, η δούλα που τη λένε Κλαίρη δεν είναι καθόλου η Κλαίρη αλλά η Σολάνζ, και η Κλαίρη είναι εκείνη που παίζει το ρόλο της κυρίας, και φέρεται στην αδελφή της όπως η κυρία φέρεται στην Κλαίρη».

Η περιγραφή του Μάρτιν Εσλιν για την έναρξη του έργου είναι ακριβής. Μόνο που στο «Θέατρο της οδού Κεφαλληνίας» η κρεβατοκάμαρα δεν είναι στυλ Λουδοβίκου, αλλά ένας χώρος ερμητικά κλειστός, διάσπαρτος από τριαντάφυλλα και γλαδιόλες, όπου δεσπόζει ένα βάθρο, κυκλωμένο από γκράφιτι, χαλάσματα, σκαλωσιές, κερκίδες και όλους εμάς, οι οποίοι γινόμαστε μάρτυρες ενός αλλόκοτου «εγκλήματος».

Σ' αυτό το απειλητικό σκηνικό τοπίο (Χλόη Ομπολένσκι) οι «Δούλες» του Ζαν Ζενέ εναλλάσσοντας ρόλους και ανταλλάσσοντας ιδεοληψίες, επιδίδονται με αυτοκαταστροφική μανία σε ένα τελετουργικό παιχνίδι ειδώλων όπου η ψευδαίσθηση είναι η μόνη πραγματικότητα.

Οι τρεις κυρίες του ελληνικού θεάτρου, Ρένη Πιττακή, Μάγια Λυμπεροπούλου και Μπέτυ Αρβανίτη, πρωταγωνιστούν στο «δαιμονικό χορό θανάτου» που έστησε με τη σκηνοθεσία του ο Λευτέρης Βογιατζής.

Οι δύο αλλοτριωμένες γυναίκες με τον άρρωστο ψυχισμό, χωρίς ταυτότητα ή αποδεχτή κοινωνική καταγωγή, υπάρχουν μόνο μέσα από την Κυρία τους. Εκείνη, γίνεται το αντικείμενο ταύτισης, λατρείας και μίσους, οδηγώντας τις φαντασιακές περιπλανήσεις τους μέχρι και στο σχεδιασμό του στραγγαλισμού της.

Αλλά ούτε μια τέτοια ολέθρια πράξη δεν είναι ικανές να υποστηρίξουν για να θριαμβεύσουν ως ιέρειες του κακού. Ωστόσο, μια αναπάντεχη ανατροπή θα δώσει νόημα στις ματαιωμένες ζωές τους και θα προσφέρει τη δυνατότητα να δημιουργήσουν τη δική τους μυθολογία.

Μεγάλο μέρος της κριτικής αποδίδει το μύθο του έργου στο αποτρόπαιο έγκλημα δύο υπηρετριών, των αδελφών Παπέν που, χωρίς εμφανές κίνητρο, δολοφόνησαν την κυρία τους, συγκλονίζοντας τη Γαλλία του 1933.

Άλλοι πάλι υποστηρίζουν ότι είναι εμπνευσμένος από το τραγούδι του Κοκτό «Anna la bonne» (Αννα η δούλα). Πέρα, όμως, από τις όποιες συγγένειες ο Ζενέ

κατασκευάζει την προσωπική του άγρια ελεγεία, η οποία δραματουργικά στηρίζεται στην αρχή του θεάτρου μέσα στο θέατρο και ανήκει στη σφαίρα του θεάτρου του παραλόγου.

Η λιτή σκηνοθεσία του Λευτέρη Βογιατζή και η καίρια μετάφραση του Δημήτρη Δημητριάδη λειτουργούν σαν δίχτυ μέσα στο οποίο αιχμαλωτίζεται το πνεύμα του αιρετικού συγγραφέα.

Οι τρεις κυρίες του ελληνικού θεάτρου στροβιλίζονται δαιμονικά σ' αυτόν το «χορό θανάτου» (ενδιαφέρουσα η χορογραφία της Μαριέλας Νέστορα) στο θέατρο της οδού Κεφαλληνίας. Η Μπέτυ Αρβανίτη απαρνιέται τη φιλαρέσκειά της και γίνεται μια στεγνή, στερημένη Σολάνζ, ενώ η Ρένη Πιττακή, ως Κλερ, σφύζει από θηλυκότητα και ενέργεια.

Η Μάγια Λυμπεροπούλου (Κυρία) σχεδιάζει μία μοιραία γυναίκα, μια περσόνα βιτριολική στα όρια του γκροτέσκο. Πυκνός κώδικας, πεδία ειρωνείας, υποκριτική μέθη. Οι υπαινικτικοί φωτισμοί (Λευτέρης Παυλόπουλος) και ήχοι (Δημήτρης Ιατρόπουλος) ενισχύουν τη μυστηριώδη ατμόσφαιρα της παράστασης.

ΚΡΙΤΙΚΗ: ΕΛΕΝΗ ΠΕΤΑΣΗ

20 Ιανουαρίου 2006